LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2026 m. spalio mėn.

1. CIVILINĖ TEISĖ

Dėl netinkamos kokybės darbų pažeistų teisių gynimo būdų

Visi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.665 straipsnio 1 dalyje įtvirtinti dėl netinkamos kokybės darbų pažeistų teisių gynimo būdai yra skirtingi ir savarankiški, todėl negali būti tapatinami, be kita ko, ir jų įgyvendinimo aspektu. Taikant pažeistų teisių gynimo būdą – reikalavimą atlyginti trūkumų šalinimo išlaidas, turi būti nustatyta trūkumų šalinimo kaina, priteistina užsakovui, kurio teisės buvo pažeistos dėl netinkamos kokybės darbų. Taikant pažeistų teisių gynimo būdą – reikalavimą sumažinti darbų kainą, turi būti nustatyta, kokią sumą rangovas sutaupė dėl to, kad, pavyzdžiui, neatliko kai kurių statybos rangos darbų ar juos atliko netinkamai, panaudojo ne visas ar kitas, nei privalėjo panaudoti, medžiagas, nukrypo nuo statybos darbams nustatytų technologinių reikalavimų ar darbus atliko per trumpesnį, nei privalėjo atlikti, laiką ir kt.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-622-798/2026, 63 punktas

Dėl darbuotojų perviliojimo sampratos nesąžiningos konkurencijos bylose

Pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 4 punktą draudžiami veiksmai, siūlant konkuruojančio ūkio subjekto darbuotojams nutraukti darbo sutartis ar neatlikti visų

ar dalies savo darbo pareigų, siekiant naudos sau ar padarant žalą šiam ūkio subjektui. Atsižvelgdamas į tokį reglamentavimą, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – LApT) pažymėjo, kad kiekvienas asmuo turi teisę pasirinkti darbą ir darbovietę. Vien ta aplinkybė, kad buvę įmonės darbuotojai įsidarbino atsakovo įsteigtoje mažojoje bendrijoje, savaime nėra neteisėtas veiksmas. Byloje nėra duomenų, kad šiems darbuotojams galiojo teisėti ir atitinkamai kompensuojami nekonkuravimo susitarimai, ribojantys jų teisę pakeisti darbovietę ar įsidarbinti pas konkuruojantį subjektą. Be kita ko, profesinių ir kolegialių ryšių užmezgimas ar palaikymas dirbant toje pačioje įmonėje yra natūralus darbo proceso padarinys. Įstatymai nedraudžia buvusiems kolegoms bendradarbiauti ar kartu vykdyti ūkinę komercinę veiklą, jei nėra pažeidžiami teisės aktų reikalavimai.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-236-567/2026, 94 punktas

Dėl pridėtinės vertės mokesčio įskaitymo į žalos atlyginimo dydį

Aptariamoje byloje kilo klausimas, ar galima priteisti ieškovei žalos atlyginimą su PVM, nes ieškovė yra PVM mokėtoja ir turi teisę į pirkimo PVM atskaitą. Apeliantai teigė, kad, priteisus visą sumą su PVM, sudaromos prielaidos ieškovei tą pačią sumą susigrąžinti iš valstybės biudžeto ir taip nepagrįstai praturtėti atsakovės sąskaita.

LApT pažymėjo, kad PVM atskaita yra asmens teisė, o ne pareiga, todėl vien galimybė pasinaudoti PVM atskaita savaime nepatvirtina, jog asmuo faktiškai susigrąžino tam tikrą sumą. Taigi teisės į PVM atskaitą egzistavimas ir jos faktinis įgyvendinimas nėra tapačios aplinkybės. Be to, ieškovė, reikalaudama atlyginti faktiškai patirtas išlaidas, pagrindė jų faktinį dydį, o atsakovė, teigdama, kad ieškovės nuostoliai turi būti mažinami dėl ieškovės pasinaudojimo PVM atskaita, turėjo pagrįsti šį teiginį atitinkamais įrodymais.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-518-553/2026, 54, 55 punktai

2. CIVILINIO PROCESO TEISĖ

Dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo paskirties

Laikinųjų apsaugos priemonių taikymo tikslas yra ne išspręsti ginčą ir atkurti teisinę taiką tarp šalių, o užkirsti kelią aplinkybėms, vienaip ar kitaip galinčioms turėti įtakos tinkamam būsimo teismo sprendimo, priimto patenkinus ieškinį, įvykdymui.

LApT konstatavo, kad laikinosiomis apsaugos priemonėmis uždraudus nutraukti sutartis ar atlikti veiksmus, susijusius su sutarties nutraukimo teisinių padarinių įgyvendinimu, iš esmės apribojamos atsakovo sutartinės galimybės imtis veiksmų, jeigu, atsakovo, kaip sutarties šalies, vertinimu, ieškovas nevykdo, netinkamai vykdo savo sutartinius

įsipareigojimus, ir užkertamas kelias atsakovui atsisakyti nevykdomų sutarčių. Laikinosiomis apsaugos priemonėmis uždraudus įgyvendinti iš sutarčių nutraukimo atsiradusius teisinius padarinius būtų pažeistos atsakovo teisės, iškreipta laikinųjų apsaugos priemonių taikymo esmė, paskirtis ir tikslai. LApT taip pat nurodė, kad laikinųjų apsaugos priemonių taikymas būtų nesuderinamas su jų taikymo paskirtimi, kai prašomos taikyti laikinosios apsaugos priemonės iš esmės atitiktų tą teisinį rezultatą, kurio siekiama ketinamo pareikšti ieškinio reikalavimu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-923-1097/2026, 26, 27 punktai

Dėl kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje vykstančio nemokumo proceso kaip pagrindo atidėti žyminį mokestį už apeliacinį skundą

Už kiekvieną kreipimosi į teismą atvejį turi būti sumokėtas žyminis mokestis. Tačiau Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse (toliau – CPK) nustatytos tam tikros žyminio mokesčio lengvatos: pirma, žyminis mokestis gali būti mažinamas įstatyme nustatytais pagrindais (CPK 80 straipsnio 7 ir 8 dalys); antra, nuo žyminio mokesčio gali būti atleidžiama pagal įstatymą (CPK 83 straipsnio 1 dalis), nuo žyminio mokesčio dalies gali būti atleidžiama asmens prašymu (CPK 83 straipsnio 3 dalis) ir žyminis mokestis pagal asmens prašymą gali būti atidedamas (CPK 84 straipsnis). LApT pažymėjo, kad tais atvejais, kai nustatomas įstatyme įtvirtintas žyminio mokesčio

lengvatos pagrindas, teismas neturi diskrecijos tos lengvatos netaikyti, t. y. žyminio mokesčio lengvata pagal įstatymą turi būti taikoma teismo *ex officio* (pagal pareigas), nepriklausomai nuo pareikšto prašymo.

LApT nurodė, kad bylą nagrinėjantis teismas, siekdamas taikyti CPK 83 straipsnio 1 dalies 8 punktą, turi įsitikinti, kad procesinį dokumentą teikiančiam juridiniam asmeniui iškelta nemokumo byla ir bylai aktualiu metu ji yra vykdoma, t. y. teismui, visų pirma, kyla pareiga įsitikinti, ar apeliacinį skundą teikiantis asmuo turi restruktūrizuojamo juridinio asmens teisinį statusą; antra, tik konstatavus, kad juridinis asmuo neturi tokio statuso, galima nagrinėti prašymą atidėti žyminį mokestį pagal CPK 84 straipsnį.

LApT pažymėjo, kad ES valstybės narės teismo procesinis sprendimas, patvirtinantis juridiniam asmeniui pradėtą nemokumo procedūrą ir jos eigą, yra reikšmingas įrodymas sprendžiant dėl tokio juridinio asmens nemokumo teisinio statuso, be kita ko, ir dėl žyminio mokesčio mokėjimo. Jeigu Lietuvos teismui priimant atitinkamą procesinį sprendimą iš pateikto užsienio valstybės narės teismo procesinio sprendimo turinio ir jame nustatytų terminų galima spręsti, kad nemokumo procedūra tebevyksta, nesant priešingų duomenų, toks įrodymas yra pakankamas atitinkamam juridinio asmens teisiniam statusui konstatuoti. Visgi šalis, grindžianti savo procesinę teisę į atleidimą nuo žyminio mokesčio ES valstybėje narėje vykstančia nemokumo procedūra, turi pateikti

teismui duomenis, leidžiančius nustatyti CPK 83 straipsnyje įtvirtinto atleidimo nuo žyminio mokesčio pagrindo egzistavimą tuo metu, kai teismas sprendžia žyminio mokesčio mokėjimo klausimą. Todėl kai iš pateikto užsienio valstybės narės teismo procesinio sprendimo dėl jame nustatytų terminų pasibaigimo nebegalima patikimai nustatyti, ar nemokumo procedūra tebevyksta, šalis, siekianti remtis iš tokio statuso kylančiais procesiniais teisiniais padariniais, turi pateikti aktualius duomenis apie tolesnę procedūros eigą arba kitus įrodymus, patvirtinančius, kad procedūra nėra užbaigta ar nutraukta.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-585-407/2026, 16, 23, 27, 28 punktai

Dėl prašymo atleisti nuo žyminio mokesčio mokėjimo laikymo pakartotiniu

Prašymas atleisti nuo dalies žyminio mokesčio mokėjimo iš esmės nelaikomas pakartotiniu, kai jis grindžiamas naujais, ankstesniuose prašymuose nenurodytais, argumentais ir įrodymais. Taigi, aplinkybė, kad ieškovas neskundė ankstesnės nutarties, nesudaro pagrindo nenagrinėti ir nevertinti, ar prašyme nurodyti nauji argumentai bei su prašymu pateikti įrodymai leidžia atleisti ieškovą nuo dalies žyminio mokesčio sumokėjimo.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-722-553/2026, 23 punktas

Dėl vykdomojo rašto (ne)išdavimo, kai byloje taikyta restitucija

LApT pažymėjo, kad aptariamoje byloje buvo taikyta restitucija ir kiekvienai iš atsakovių sugrąžintos atitinkamos reikalavimo teisės į įskaitytas sumas. Nors CPK imperatyviai nėra įtvirtinta, kad teismo sprendimas dėl reikalavimo teisių grąžinimo negali būti vykdomas priverstine tvarka, tačiau tokią išvadą pagrindžia sisteminis CPK 587 straipsnio 1 dalies 1 punkto, 624 straipsnio 2 dalies ir 646–649 straipsnių nuostatų aiškinimas. Pagal pirmosios instancijos teismo išduotą vykdomąjį dokumentą antstolis taiko CPK 624 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas priverstinio vykdymo priemones, tačiau vykdomieji dokumentai gali būti išduodami tik tose bylose, kuriose pagal priimto sprendimo rezoliucinę dalį galima atlikti su priverstiniu vykdymu susijusius veiksmus (CPK 648 straipsnio 1 dalies 4 punktas). Aptariamoje byloje teismo sprendimu dėl ginčo esmės pripažinus tarpusavio užskaitos aktus negaliojančiais ir taikius dvišalę restituciją kiekvienai iš atsakovių sugrąžinant reikalavimo teises į įskaitytas sumas, nebuvo patenkintas reikalavimas dėl priteisimo, kuris galėtų būti vykdomas priverstine tvarka, todėl neegzistuoja vykdomojo rašto išdavimo pagrindas – kiekvienai iš atsakovių pačiu teismo sprendimu sugrąžintos iki

pripažintų negaliojančiais sandorių (tarpusavio užskaitos aktų) turėtos reikalavimo teisės.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-692-516/2026, 18 punktas

3. VIEŠIEJI PIRKIMAI

Dėl trečią vietą užėmusios tiekėjos suinteresuotumo pareikšti ieškinį (ne)buvimo, kai ieškinys grindžiamas tik pirmą vietą užėmusios tiekėjos pasiūlymo vertinimo neteisėtumu

Trečią vietą užėmusios tiekėjos bendras viso sprendimo dėl pasiūlymų eilės ir laimėtojo ginčijimas, prašant jį panaikinti, tiek pretenzijoje, tiek ieškinyje grindžiant tik pirmą vietą užėmusios tiekėjos pasiūlymo vertinimo neteisėtumą, tačiau nepasisakant dėl antrą vietą užėmusios tiekėjos pasiūlymo neteisėtumo (neatitikties pirkimo sąlygoms), negali būti vertinamas kaip tiek pirmos, tiek antros vietų pasiūlymų ginčijimas ir laikomas pakankamu trečios vietos pasiūlymo tiekėjos teisiniam suinteresuotumui byloje pagrįsti. Taigi, vien tik ieškinyje reikalavimo panaikinti sprendimą dėl pasiūlymų eilės nustatymo ir laimėtojo suformulavimas, nenurodant nei pretenzijoje, nei ieškinyje argumentų, kuriais kvestionuojama antros vietos tiekėjos pasiūlymo atitiktis pirkimo sąlygoms, nereiškia ir negali reikšti, kad ieškovė ginčija visą pasiūlymų eilę ir dėl to egzistuoja prielaidos ieškovei pasiekti jos siekiamą rezultatą – būti pripažintai pirkimo laimėtoja.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-855-450/2026, 24 punktas

Dėl atsisakymo priimti tiekėjo ieškinį, kuriuo ginčijamos perkančiosios organizacijos veiklos organizavimo procedūros, kaip nenagrinėtiną teisme

Tiekėja pretenzijoje perkančiajai organizacijai reikalavo nustatyti, kokie asmenys faktiškai rengė ir priėmė sprendimus, ar šie asmenys turėjo reikiamą kompetenciją, ar buvo pasitelkti ekspertai, ar veikė vidaus kontrolė; prašė nurodyti, kas prisiima atsakomybę už faktines ir technines klaidas; kodėl klaidos nebuvo ištaisytos ir pan. LApT pažymėjo, kad ieškovė pretenzijoje kėlė ne konkrečių pirkimo sprendimų ar atskirų techninio vertinimo rezultatų teisėtumo klausimus, bet iš esmės siekė atlikti atsakovės veiksmų, sprendimų rengimo ir priėmimo bei vidaus kontrolės procesų patikrinimą. Taigi, ieškovės keliamų klausimų apimtis yra ne konkretaus perkančiosios organizacijos sprendimo teisėtumo patikrinimas, bet ieškovė iš esmės siekia, kad būtų įvertinta atsakovės veiklos organizavimo, sprendimų rengimo ir priėmimo, darbuotojų kompetencijos, vidaus kontrolės bei ankstesnių pretenzijų nagrinėjimo procedūra. Todėl pagrįstai atsisakyta priimti ieškinį.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-898-467/2026, 21, 24 punktai

Dėl perkančiosios organizacijos teisės nustatyti maksimalius paslaugų įkainius ir įrodinėjimo naštos paskirstymo

Nustatydama maksimalius atskirų paslaugų įkainius, perkančioji organizacija gali siekti, kad racionalus lėšų naudojimas būtų užtikrintas ir pasikeitus faktiškai įsigyjamų paslaugų kiekiams bei jų tarpusavio santykiui. Vien priimtina bendra pasiūlymo kaina ne visais atvejais gali užtikrinti, kad atskirų paslaugų kainos taip pat bus priimtinos: pagal preliminarius kiekius apskaičiuotą bendrą kainą gali sumažinti vienų pozicijų maži įkainiai, nors kitoms pozicijoms pasiūlyti gerokai didesni įkainiai. Jeigu vykdant sutartį didėtų būtent pastarųjų paslaugų poreikis, faktinės išlaidos būtų kitokios, nei leistų tikėtis pasiūlymams palyginti naudotas paslaugų kiekių santykis. Atskirų įkainių ribojimas gali sumažinti tokią riziką ir užtikrinti perkančiajai organizacijai priimtinas kiekvienos atskiros paslaugos įsigijimo sąlygas. Taigi, maksimalių įkainių nustatymas savaime nėra nesuderinamas su tiekėjų konkurencija ar jų teise savarankiškai formuoti pasiūlymo kainą.

LApT taip pat pažymėjo, kad vien tai, jog tiekėjas nesutinka su perkančiosios organizacijos nustatytais maksimaliais įkainiais, savaime nesudaro pagrindo abejoti jų teisėtumu ar perkelti perkančiajai organizacijai pareigos įrodyti kiekvieno nustatyto įkainio ekonominį pagrįstumą. Priešingai, tiekėjui,

ginčijančiam tokias pirkimo sąlygas, tenka pareiga pateikti įrodymus, patvirtinančius, kad perkančioji organizacija, nustatydama konkrečius maksimalius įkainius, peržengė jai suteiktos diskrecijos ribas ir pažeidė imperatyvius viešųjų pirkimų reikalavimus.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-943-467/2026, 44, 47 punktai

4. NEMOKUMO TEISĖ

Sprendžiant dėl apribojimo eiti juridinio asmens vadovo pareigas, svarbu nustatyti nemokumo momentą

LApT pažymėjo, kad vadovo žinojimas apie juridinio asmens nemokumo būseną ir dėl delsimo inicijuoti nemokumo procesą kilę padariniai bei atitinkamai taikytinos sankcijos proporcingumas (diskvalifikavimo terminas) tiesiogiai priklauso nuo įmonės nemokumo momento. Pirmosios instancijos teismas, nesiaiškinęs nemokumo momento, neatskleidė bylos esmės ir netinkamai taikė Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 13 straipsnio 2 dalies 1 punktą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1004-798/2026, 38, 42 punktai

Dėl kreditoriaus, pavėlavusio pateikti balsavimo biuletenį, teisės skųsti kreditorių susirinkimo nutarimą

LApT išaiškino, kad pavėluotas balsavimo biuletenio pateikimas reiškia, jog toks kreditorius laikomas nedalyvavusiu susirinkime, jo balsavimas neįskaitomas kreditorių susirinkimo protokole ir tokiu atveju kreditorius, nepriklausomai nuo jo pavėluotai išsakytos pozicijos susirinkime svarstytais klausimais, netenka teisės ginčyti sprendimo kaip JANĮ 55 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytas subjektas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2026 m. spalio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e2-1053-854/2026, 35 punktas

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, parengtos tik siekiant informuoti.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. 0 706 63 685
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2026 m.